

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ НОВОГО СПОСОБУ ПЕРЕДСАДИВНОЇ ПІДГОТОВКИ БУЛЬБ КАРТОПЛІ

Т.В. Семибратьська, О.В. Мельник

Інститут овочівництва і баштанництва НААН, Україна

e-mail: ovoch.iob@gmail.com

Висока економічна ефективність виробництва картоплі ранньої значною мірою обумовлена попитом та високими цінами у весняний період. Також це зумовлено дефіцитом виробництва у східному Лісостепу України і необхідністю транспортування з інших.

Водночас значні витрати ручної праці, необхідність придбання укритих матеріалів та опалення у випадку ймовірних заморозків призводять до суттєвого зростання собівартості продукції. Значною мірою показники економічної ефективності залежать від сортових особливостей та посівних якостей картоплі, способу передсадивної підготовки бульб, строків садіння, технології вирощування, наявності добрив та зрошення в достатній кількості.

Спосіб передсадивної підготовки бульб з використанням орґано-мінерального контейнера поєднує в собі переваги вологого пророщування та дає можливість механізувати садіння бульб і уникнути обламування паростків. Спосіб полягає у закріпленні на поверхні кожної бульби шару орґано-мінерального субстрату, який після висихання утворює орґано-мінеральний контейнер (ОРМІКОН) і залишається на них до садіння. Завдяки цьому сходять раніше, що пришвидшує надходження ранньої продукції. Складовими ОРМІКОНу є орґанічні речовини на основі торфу та кокосового волокна, клейочі речовини, макро- та мікроеlementи, корисні мікроорґанізми, гормони, поліпептиди, термопротектори та регулятори росту.

Польовий дослід закладався впродовж 2013–2015 рр. в овочевій сівоzmіні Інституту овочівництва і баштанництва НААН на ранньостиглому сорті Серпанок відповідно до «Методичних рекомендацій щодо проведення досліджень з картоплею». Повторність чотириразова, ділянки 4-рядкові, схема садіння 70×25 см, густина садіння – 57 тис. шт./га.

Схема досліду включала три варіанти передсадивної підготовки бульб:

1. Світлове пророщування (контроль);
2. Вологе пророщування (еталон);
3. Орґано-мінеральний контейнер.

Світлове пророщування здійснювалось за 40–45 діб до висаджування: за температури 12–15 °С бульби пророщувались на розсіяному світлі за відносної вологості повітря 80–85%. Вологе пророщування здійснювалось за 20–25 діб до висаджування з використанням зволоженої тирси за температури 12–15 °С та відносній вологості 90–95%.

Орґано-мінеральний контейнер формувався вручну шляхом нанесення вологого субстрату на поверхню бульб за три тижні до садіння. Після короткотривалого досушування підготовлені бульби зберігались за температури 12–15 °С та вологості повітря 80–85%.

Упродовж років досліджень середня вартість молодого картоплі в першій декаді червня становила 8000–10000 грн./т, у другій – 6000–8000, третій – 5000–6000 грн./т.

Додаткові витрати у варіанті з використанням ОРМІКОНу склали 11,73 тис. грн./га, у варіанті з вологим пророщуванням – 0,90 тис. грн.

Загальні витрати на вирощування при збиранні через 60 діб після садіння складали за використання ОРМІКОНу 54,00 тис. грн./га, за вологого пророщування – 50,66 тис. грн./га (контроль – 51,64 тис. грн./га). Суттєве скорочення (до 3,23 тис. грн./т) собівартості продукції (контроль – 4,77 тис. грн./т) в досліджуваному варіанті зумовило зростання рентабельності до 155% (контроль – 88%) (табл. 1).

Таблиця 1

**Економічна ефективність виробництва картоплі ранньої (сорт Серпанок)
залежно від способу передсадивної підготовки бульб (середнє за 2013–2015 рр.)**

Варіант Показник	Контроль			Еталон			ОРМІКОН		
	60 діб	70 діб	80 діб	60 діб	70 діб	80 діб	60 діб	70 діб	80 діб
Урожайність, т/га	12,1	18,7	26,7	9,0	16,2	19,9	20,8	31,0	46,8
Витрати, тис. грн./га	51,64	53,64	56,26	51,56	53,84	55,00	65,74	64,66	74,37
Собівартість, тис. грн./т	4,77	3,12	2,36	5,98	3,52	3,08	3,23	2,24	1,60
Ціна реалізації, тис. грн./т	8	6	5	8	6	5	8	6	5
Чистий прибуток, тис. грн./га	44,76	58,17	77,23	20,04	43,06	44,24	100,26	116,59	159,37
Рівень рентабельності, %	88	109	41	39	81	77	155	167	198

Через 70 діб після садіння витрати за використання ОРМІКОНу склали 57,67 тис. грн./га (контроль – 53,64 тис. грн./га), а рентабельність у цьому варіанті зросла до 167% (контроль – 109%). Через 80 діб після садіння зросли витрати на збирання додаткового врожаю, але збільшення чистого прибутку від реалізації продукції зумовило рентабельність нового способу передсадивної підготовки на рівні 198% (контроль – 41%).

Таким чином, використання органо-мінерального контейнеру (ОРМІКОН) за передсадивної підготовки бульб картоплі ранньої в умовах східного Лісостепу України зумовлює збільшення врожайності на 8,7–20,1 т/га, зменшення собівартості продукції на 0,76–1,54 тис. грн./т та відповідне зростання рівня рентабельності на 58–157%.

УДК 633.11:631.8:631.9

**ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОЩУВАННЯ**

Л.В. Худолій

*Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН», Україна
e-mail: hudoliyl@mail.ru*

Однією з найважливіших продовольчих культур в Україні є пшениця. Зерно цієї культури є основою сировиною для виробництва життєво необхідного продукту – хліба, споживаючи який, людина майже наполовину задовольняє потребу в вуглеводах, на третину – в білках, більш ніж наполовину – у вітамінах групи В, солях фосфору та заліза [1].

Продовольча цінність пшениці озимої визначається біохімічним складом зерна. Серед багатьох показників, які характеризують його якість провідне місце належить білку і клейковині. Високий вміст клейковини не лише підвищує харчову цінність хліба, а й є основною умовою високих хлібопекарських якостей борошна [2]. Цей показник має вирішальне значення і для макаронного виробництва за умови, що зерно повинно містити не менше 28–30% сирової клейковини і не темніти у процесі переробки. При цьому вироби, зокрема макаронні, відрізняються більшою міцністю і добре зберігають форму [3]. Зерно з високими показниками якості має кращі технологічні властивості – вищий вихід готової продукції (борошна, крупи).

Мета досліджень – вивчити зміну якості зерна пшениці озимої залежно від технологій вирощування і окремих її елементів та придатність його для хлібопекарських цілей.

Дослідження впливу технології вирощування на якість зерна пшениці озимої сорту Бенедіс проводили протягом 2011–2013 рр. у довготривалому стаціонарному досліді відділу адаптивних інтенсивних технологій зернових колосових культур і кукурудзи в ДП ДГ «Чабани» ННЦ «Інститут землеробства НААН». Схема дослідження включає моделі технологій, що відрізнялися внесенням різних доз мінеральних добрив на фоні заробки побічної